

När Demokratin Utmanas

Donald Trump och den auktoritära retoriken

LUNDS
UNIVERSITET

Författare: Jakob Dahlén & Lukas Arenbo

Abstract

Denna uppsats analyserar Donald Trumps retorik den sjätte januari 2021 i samband med stormningen av Kapitolium. Syftet är att undersöka i vilken utsträckning den kan förstås som uttryck för auktoritärt beteende enligt Steven Levitsky och Daniel Ziblatts fyra indikatorer i *How Democracies Die* (2018). Studien genomförs som en beskrivande idéanalys och bygger på Trumps tal och Twitter-inlägg. Resultatet visar att tre av fyra indikatorer i betydande grad uppfylls, särskilt genom ifrågasättande av valets legitimitet, delegitimering av politiska motståndare och retorik som kan tolkas som tolerans för våld. Ingen tydlig indikator på direkta inskränkningar av medborgerliga fri- och rättigheter identifieras inom materialet, även om kritik mot media framstår som en möjlig förstadieindikator. Studien betonar att indikatorerna samverkar och att tvivel kring mediers legitimitet kan förstärka övriga auktoritära tendenser.

Nyckelord: Autokratisering, Politisk retorik, Donald Trump, fyra indikatorer på auktoritärbeteende, sjätte januari 2021.

Antal ord: 7412

Innehållsförteckning

1. Introduktion.....	3
1.1 Syfte och frågeställning.....	5
2. Teoretisk bakgrund	6
2.1 Levitsky och Ziblatts fyra indikationer på auktoritära tendenser.....	7
2.1.1 Avfärdandet (eller bristfälligt engagemang för) de demokratiska spelreglerna	7
2.1.2 Vägran att erkänna politiska motståndares legitimitet	8
2.1.3 Tolerans för eller uppmuntran till våld.....	8
2.1.4 Beredvillighet att inskränka motståndarnas, däribland mediernas, grundläggande friheter	9
3. Metodologiskt ramverk.....	10
3.1 Analysmetod.....	10
3.2 Material	10
3.3 Operationalisering	11
3.3.1 Tabell 1 Frågor kopplade till indikatorerna från Levitsky och Ziblatts teori.	11
3.4 Urval.....	12
3.5 Metodkritik, validitet och reliabilitet	13
4. Analys	15
4.1 Avfärdandet (eller bristfälligt engagemang för) de demokratiska spelreglerna.....	15
4.2 Ömsesidig tolerans och acceptans av politiska motståndare.....	16
4.3 Tolerans för (eller uppmuntran) till våld.....	19
4.3.1 Tabell 2 Tidslinje Donald Trumps Twitter-inlägg efter sitt tal den sjätte januari ...	20
4.4 Beredskap att inskränka medborgerliga fri- och rättigheter	22
5. Diskussion.....	24
6. Slutsats	27
7. Referenser	29

1. Introduktion

Den sjätte januari 2021 publicerade den dåvarande presidenten Donald Trump på Twitter (numera X) ett inlägg som påstod att det förelåg valfusk. Meddelandet löd som följer: “States want to correct their votes, which they now know were based on irregularities and fraud, plus corrupt process never received legislative approval.” (Trump 2021). Klockan 10:58 börjar medlemmar ur den högerextrema gruppen "Proud Boys" röra sig mot Kapitolium. David Grossman rapporterar om att medlemmarna uppger att de ska återta sitt land (BBC News 2023). Klockan 12.00 inleds den dåvarande presidentens tal till sina anhängare som sedermera ses som startskottet till stormningen av Kapitolium. Händelsen utvecklades därefter till en attack mot den amerikanska kongressen, där demonstranter tog sig in i byggnaden samtidigt som presidentvalets resultat skulle fastställas. Stormningen av Kapitolium väckte omfattande debatt kring politisk retorik, demokratiska institutioner och vilken påverkan politiska ledare kan ha på sina anhängare. Händelsen har därför blivit central i diskussioner om populism, politisk polarisering och demokratins sårbarhet. Genom att använda fyra indikatorer på auktoritärt beteende ur Steven Levitsky och Daniel Ziblatt bok “How Democracies Die” i analysen av Trumps tal, möjliggörs en diskussion kring om politisk kommunikation kan mobilisera våld och om retorik kan bidra till förfall innan några politiska beslut fattats.

Vidare behövs en bredare kontextuell överblick. I en studie gjord 2019 framgick det att den genomsnittliga amerikanska väljaren såg polariseringen som så pass långtgående att landet ansågs vara två tredjedelar på vägen mot ett inbördeskrig (Georgetown University, 2019). Synen på media skiljer sig markant mellan partierna. Enligt en undersökning från Pew Research Center (2020) finns det, särskilt från republikanskt håll, en stark misstro mot media och konsumtionen av nyheter domineras av Fox News. Medan demokratiska väljare generellt visar en större tilltro mot media finns det fortsatt en stark misstro mot Fox News där CNN är den dominerande nyhetskällan. Sammantaget har amerikanska väljare, beroende på parti, olika användande av nyhetskällor vilket också reflekteras i skilda verklighetsuppfattningar. Den utbredda polariseringen och skilda medieanvändandet skapar en svårighet att förstå vad som faktiskt hände den sjätte januari och vilka som bör hållas ansvariga. Något som även speglas i den officiella rapporteringen. I en rapport av den demokratiska kongressen under Biden-administrationen 2022 läggs det fulla ansvaret på Donald Trump (GovInfo 2022). Trump beskrivs bland annat ha medvetet spridit falsk information om valfusk, uppmanat till våld och

sammantaget konspirerat att ta över makten utanför demokratins ramar. Rapporten lyfter även hur personer som medverkande under stormningen av Kapitolium, i efterföljande rättegångar både ångrat och känt sig lurade av Donald Trumps retorik där de beskriver sig handlat i patriotisk anda i syfte att rädda den amerikanska demokratin.

Bilden som ges av Trumps administration är däremot en helt annan. I en publicering på Vita Husets hemsida 2025 beskrivs Trump stå upp för amerikanska patrioter vilket stärks av en kollektiv benådning av 1600 individer delaktiga i stormningen (The White House, 2025). De beskrivs betala priset på demokraternas misslyckade politik där det yttersta ansvaret läggs hos Nancy Pelosi, dels för att ha fabricerat ett narrativ mot Trump samt dels för att ha brustit i säkerheten under dagen. Valresultatet beskrivs fortsatt som felaktigt och Trump målas upp som ett offer och måltavla för konspiration och smutskastning från demokratiskt håll

Tidigare forskning om stormningen av Kapitolium och demokratisk tillbakagång har främst fokuserat på institutionella konsekvenser, mediebevakning och väljarnas demokratiska attityder efter händelsen. Forskning har även visat att politiska ledares retorik kan påverka stödet för demokratiska normer och principer. Ett exempel på detta återfinns i en artikel skriven av Natasha Wunsch m.fl. (2025), vars forskning visar att ett polariserat samhälle kan bidra till en ökad acceptans för auktoritärt ledarskap. Vidare skriver forskarna Lührmann & Lindberg (2019) hur det pågår en tredje våg av autokratisering där den moderna demokratiska tillbakagången sker gradvis och under en legal täckmantel snarare än militärkupper och invasioner. Även Levitsky och Ziblatts egen forskning är inne på ett liknande spår.

Mot bakgrund av den omfattande forskning som redan finns om stormningen av Kapitolium, samt den starka polariseringen mellan demokrater och republikaner i synen på Donald Trump och medierapporteringen kring händelsen, aktualiseras frågan om vilket forskningsbidrag denna studie kan erbjuda. Den här studien bidrar genom att analysera politisk retorik och hur den kan uttrycka auktoritära tendenser samt mobilisera anhängare. Bidraget ligger även i att den inte analyserar händelsen utifrån vad som tidigare sagts, utan genom en systematisk idéanalys av Trumps egna uttalanden. Genom appliceringen av Steven Levitsky och Daniel Ziblatts teori på talet, ges det möjlighet för en teoribunden och empiriskt avgränsad analys av auktoritära tendenser i den politiska retoriken. Studiens bidrag tydliggörs därmed genom

analysen av hur demokratiska normer kan utmanas och undermineras genom språkbruk och politisk retorik. Utöver detta prövas även Levitsky och Ziblatts teori utifrån dess analytiska förmåga. Studien avser att redogöra för i vilken utsträckning Trumps retorik uppvisar indikatorer på auktoritära tendenser enligt tydligt operationaliserade kriterier, snarare än huruvida Trump är auktoritär. Genom det bidrar inte bara uppsatsen till en djupare förståelse av händelsen utan även till forskningen om demokratisk tillbakagång och hur auktoritära tendenser kan identifieras innan formella demokratiska sammanbrott skett.

1.1 Syfte och frågeställning

Syftet med denna uppsats är att analysera Donald Trumps retorik under stormningen av Kapitolium den sjätte januari 2021 utifrån Steven Levitsky och Daniel Ziblatt fyra indikatorer på auktoritärt beteende. Det öppnar även upp för en analys av hur Trump påverkar demokratisk legitimitet och om han bidrar till demokratisk tillbakagång.

Frågeställningen är formulerad med hänsyn till syftet:

I vilken utsträckning kan Donald Trumps retorik den sjätte januari 2021 belysa uttryck för auktoritärt beteende utifrån Steven Levitsky och Daniel Ziblatts fyra indikatorer?

2. Teoretisk bakgrund

Studien utgår i största grad från Steven Levitsky och Daniel Ziblatts fyra tecken på auktoritärt beteende ur boken *How Democracies Die* (2018). Teorin tar utgångspunkt i Juan Linz mångåriga forskning kring hur demokratier avvecklas. I synnerhet har projektet *The Breakdown of Democratic Regimes*, skrivet av Linz tillsammans med Alfred Stepan, varit central för forskningen inom demokratisering. I projektet undersöktes demokratiska sammanbrott i framförallt södra Europa och Latinamerika med utgångspunkt på den politiska aktören. Ett större fokus på aktören, i kontrast mot den tidigare forskningens fokus på samhällseliga strukturer, förklarar *hur* demokratier avvecklas. Det beskrivs framförallt som ett misslyckande av den politiska eliten i att hantera olika slags kriser i det demokratiska systemet vilket riskerar att skapa en antidemokratisk opposition (Ekman m.fl., 2023, s. 126–127). En teori som sätter stor vikt på politiskt agerande är relevant för studien eftersom vi undersöker Trumps retoriska politik.

Demokratiseringsforskning som helhet berör däremot i störst grad transitionen från auktoritärt till demokrati. När styrelseskicket genomgått en transition mot en demokrati behöver den sedermera konsolideras för att enligt Linz och Stepans bli “the only game in town” (Ekman m.fl., 2023, 31,35). Det råder däremot inte konsensus gällande hur man definierar konsolideringsbegreppet, där skiljelinjen främst handlar om huruvida man använder en vid eller snäv definition (Ekman m.fl., 2023, 34).

En förespråkare för den mer minimalistiska skolan var Joseph Schumpeter som lyfte demokratin som en metod snarare än något med ett självändamål. Demokratin kan därför enligt honom konkretiseras ner till själva valprocessen där politiska eliten tävlar om folkets röster och därmed erkännande till makten. För att makten ska kunna erkännas behöver dock valprocessen framtå som legitim vilket gör att acceptansen av resultatet är centralt (Ekman m.fl., 2023, s. 24). I avstamp från det har även demokratiseringsforskaren Samuel P. Huntington myntat begreppet “the two-turnover test” där en demokrati anses vara konsoliderad om den genomgår två fredliga maktöverlämningar (Ekman m.fl., 2023, s. 35). Även om studien bygger på en mer liberal demokratisyn är vetenskapen om valprocessens centralitet och vikten av acceptansen av dess utfall, relevant för studien.

Både Levitsky, Ziblatt och Linz lyfter vikten av att demokratiska normer och beteende för att förstå en potentiell erosion av demokratin. De menar att demokratin inte enbart kan beskrivas i dess process, i form av fria val kan den betraktas som förespråkare för den mer liberala synen på demokratibegreppet. För att få bättre förståelse av den liberala demokratisynen är statsvetaren Robert A. Dahls definition central och bygger på följande fem punkterna: (1) effektivt deltagande, syftar till att alla medborgare har likvärdig chans att uttrycka deras åsikter. (2) Lika rösträtt, alla medborgares röst ska väga lika tungt (Dahl 1989, s.109). (3) Upplyst förståelse, medborgare ska ha lika möjlighet att förstå politiska alternativ och dess konsekvenser. (4) kontroll över dagordningen, medborgarna ska kontrollera vilka frågor som når dagordningen och diskuteras (Dahl 1989, s.112-113). (5) inkludering, syftar till att alla vuxna som berörs av frågan också inkluderas i beslutet (Dahl 1989, s.114). Dahl menar att dessa kriterier inte uppfylls av någon nation i praktiken (Dahl 1989, s.223). Med anledning av detta har han myntat begreppet polyarki. En generell definition av detta begrepp innefattar två karaktärsdrag, dels att medborgarskap erbjuds till en stor majoritet av befolkningen och dels att medborgarskapet innefattar möjligheten att opponera sig mot och rösta ut de högst uppsatta tjänstemännen (Dahl 1989, s.220).

2.1 Levitsky och Ziblatts fyra indikationer på auktoritära tendenser

2.1.1 Avfärdandet (eller bristfälligt engagemang för) de demokratiska spelreglerna

Det förstnämnda tecknet på auktoritärt beteende är enligt Levitsky och Ziblatt "avfärdandet (eller bristfälligt engagemang för) de demokratiska spelreglerna" (2018, s. 23). Mer konkret berör det flera aspekter av demokratins institutioner. Det kan handla om till vilken grad grundlagen respekteras, samt om det anses finnas behov av antidemokratiska åtgärder att bryta mot eller gå utanför den. Antidemokratiska åtgärder, vilka rättfärdigas som nödvändiga, kan även innebära inställda val, förbudandet av organisationer samt inskränkandet av grundläggande demokratiska politiska rättigheter. Vidare kan avfärdandet av demokratiska spelregler även inkludera användandet av medel utanför konstitutionen för att tvinga fram en ny regering, vilket kan innefatta militärkupper, våldsamma uppror eller massprotester. Slutligen berör avfärdandet av de demokratiska spelreglerna även undergrävandet av valets legitimitet genom vägran att godta valresultat.

Levitsky och Ziblatt understryker att som ledare utmana valresultatets legitimitet utan starka bevis kan ge stora konsekvenser för demokratin. Eftersom allmänna val är en demokratis grundstenar blir ett minskat förtroende för dem en minskad tro för demokratin i stort. När Trump 2016 var den första betydande amerikanska politikern att kritisera ett valresultats trovärdighet på mer än ett sekel spreds hans misstro till en stor del av amerikanska befolkningen. Inte minst de som kategoriserade sig som republikaner där runt hälften ansåg att valet var manipulerat (Levitsky & Ziblatt, 2018, s. 197).

2.1.2 Vägran att erkänna politiska motståndares legitimitet

Vidare betonar Levitsky och Ziblatt vikten av ömsesidig tolerans och acceptans av politiska motståndare. Grunden ligger i tron på att ens politiska motståndare följer lagar, respekterar institutionerna på samma sätt som man själv förväntas göra. Enkelt uttryckt politikernas gemensamma åtagande att enas om att vara oense kring hur landet bör styras (Levitsky & Ziblatt 2018, s.102). Författarna illustrerar detta med ett exempel från amerikansk politik och dess grund. John Adams och federalisterna ansåg sig själva som en direkt förlängning av konstitutionen, medan oppositionen betraktades som ett hot mot hela det amerikanska projektet. Thomas Jefferson och republikanerna som representerade denna opposition ansågs vara landsförrädare. Det dröjde flera decennier innan de politiska aktörerna erkände varandra som legitima rivaler snarare än fiender, vilket Levitsky och Ziblatt menar var en kritisk grund för amerikansk politik (Levitsky & Ziblatt 2018, s.103). Utan ömsesidig tolerans menar de att risken är större för att man tillämpar alla möjliga åtgärder för att undvika att förlora makten, även auktoritära sådana (Levitsky & Ziblatt 2018, s.104). Författarna menar även att historiska exempel på demokratiska sönderfall har uppfattningen om oppositionen som ett existentiellt hot varit avgörande (Levitsky & Ziblatt 2018, s.106)

2.1.3 Tolerans för eller uppmuntran till våld

Ett ytterligare tecken på auktoritärt uppträdande som Levitsky och Ziblatt lyfter är “tolerans för eller uppmuntran till våld” (2018, s. 24). Dels betyder det uppenbara kopplingar till våld i form av anknytning till beväpnade gäng, paramilitära styrkor eller andra organisationer med olovligt våldskapital samt uppmuntran eller stöd till attacker mot politiska fiender. Dels kan det ta en mer subtil form när anhängares våldshandlingar varken fördöms, straffas eller stoppas. Likaså berörs vägran att fördöma våldshandlingar, som antingen har skett historiskt eller som

sker i andra delar av världen. Tolerans eller uppmuntran till våld har historiskt varit ett stort hot för demokratiskt sönderfall. När ett parti lyckas mobilisera våld, som var fallet med brunskjortorna i Tyskland och svartskjortorna i Italien, är demokratin under ett existentiellt hot och kan därmed ses den enskilt farligaste indikatorn (Levitsky & Ziblatt, 2018, s. 62).

2.1.4 Beredvillighet att inskränka motståndarnas, däribland mediernas, grundläggande friheter

Den sista av de fyra indikatorerna är beredskap att inskränka medborgerliga fri- och rättigheter (Levitsky & Ziblatt 2018, s. 67). Levitsky och Ziblatt menar till exempel att statshuvuden kan använda deras makt för att påverka media. Detta ofta genom stämningsansökningar om förtal. När medier blir attackerade menar författarna att detta ofta resulterar i en självcensur för att motverka stämningsansökningar och dylikt. Ett exempel på inskränkningar av mediers frihet finns i Venezuela där oppositionen fick fem gånger mindre sändningstid än presidenten (Levitsky & Ziblatt 2018, s. 83-85).

3. Metodologiskt ramverk

3.1 Analysmetod

Uppsatsen tillämpar en beskrivande idéanalys. Göran Bergström och Per-Anders Svärd (2018, s. 140-141) berättar om hur denna metod syftar till att beskriva idéer i ett empiriskt material. En ren sammanfattning av det empiriska materialet kan vara värdefullt, men för ett vetenskapligt bidrag menar författarna att det krävs en analys som bidrar med nya insikter. Denna metod har valts för att möjliggöra en analys av de auktoritära tendenserna som kan identifieras i Donald Trumps retorik under talet den sjätte januari 2021. Idéanalysen har valts då den kan användas för att påvisa det som inte framträder tydligt i det empiriska materialet (Bergström & Svärd 2018, s. 140-141). För att skapa ett tydligt analytiskt tillvägagångssätt appliceras Levitsky och Ziblatts teoretiska ramverk, där analysen utgår från deras indikatorer på auktoritärt beteende vilket också gör att studiens validitet stärks.

3.2 Material

Det empiriska materialet kan anses stärka studiens trovärdighet då vi endast använder de ord som Donald Trump själv yttrat. Materialet består därmed av primärkällor, vilket minskar risken för externa tolkningar och värderingar. Fokus ligger på talet den sjätte januari 2021 samt efterföljande twitter-kommunikation.

Steven Levitsky och Daniel Ziblatt beskriver i sin bok "How Democracies Die" fyra huvudsakliga indikatorer på auktoritärt beteende: Förkastande eller svag tilltro till demokratiska spelregler, förnekande av politiska motståndares legitimitet, tolerans eller uppmuntrande till våld och Beredskap att inskränka medborgerliga fri- och rättigheter (Levitsky & Ziblatt 2018, s. 23-24). I denna uppsats används dessa indikatorer som ett analytiskt verktyg för att undersöka Donald Trumps politiska retorik i samband med talet den sjätte januari 2021 samt följande Twitter-inlägg. Indikatorerna operationaliseras genom frågor för att identifiera uttryck i retoriken som kan tolkas som avsteg från demokratiska normer. Teorin används inte för att mäta demokrati i sig, utan för att analysera hur politiskt språk kan relateras till processer av demokratisk tillbakagång.

3.3 Operationalisering

Levitsky och Ziblatts fyra indikatorer på auktoritärt beteende kompletteras av ett antal analysfrågor som används för att identifiera auktoritära tendenser. Studiens analys grundas i dessa frågor, vilka tillsammans utgör uppsatsens analytiska ramverk. Vi kommer att utgå från Levitsky och Ziblatts indikatorer och ett urval av de frågor de lyfter som analysverktyg. Detta resulterar i ett tydligt handlingsätt i analysen. För tydlighetens skull presenteras dessa i följande tabell:

3.3.1 Tabell 1 Frågor kopplade till indikatorerna från Levitsky och Ziblatts teori.

Förkastande eller svag tilltro till demokratiska spelregler	
Förkastas konstitutionen eller finns det en vilja att bryta mot den?	Föreslår de ett behov av antidemokratiska åtgärder?
Försöker de använda eller stödja användandet av utomkonstitutionella medel för maktskifte?	Försöker de underminera resultatet av valet?
Förnekande av politiska motståndares legitimitet	
Beskrivs rivaler som motståndare till den existerande konstitutionen?	Utgör rivaler ett existentiellt hot, antingen mot nationell säkerhet eller mot det rådande sättet att leva?
Beskriver de utan grund sina rivaler som brottslingar, vilket diskvalificerar dem från fullt deltagande på den politiska arenan?	
Tolerans eller uppmuntrande till våld	
Har ledaren tyst bistått våld från sina anhängare, detta genom att antingen vägra fördöma eller bestraffa?	Har de hyllat (eller vägrat fördöma) andra betydande handlingar av politiskt våld, antingen tidigare eller någon annanstans i världen?
Har ledaren samröre med paramilitära styrkor, gäng, gerilla eller andra organisationer som utför olagligt våld?	

Beredskap att inskränka medborgerliga fri- och rättigheter	
Har de bistått lagar eller policys som begränsar medborgerliga friheter?	Har de hotat att vidta rättsliga åtgärder mot kritiker inom rivaliserande partier, civilsamhället eller medierna?
Har ledaren hyllat repressiva åtgärder som andra regeringar har använt, antingen historiskt eller i andra delar av världen?	

(Levitsky & Ziblatt 2018, s. 23-24)

3.4 Urval

Urvalet av valdagen den sjätte januari motiveras av dess centralitet till demokratin. Oavsett demokratisyn, vare sig liberal eller procedurell, finns det en gemensam nämnare i bilden av val och ett fredligt överlåtande av makten som en grundsten för demokratin. Den sjätte januari 2021 var dagen då Trump skulle lämna över makten till Joe Biden vilket gör den till en central symbol för amerikansk demokrati.

Valet av att enbart fokusera på Trumps egen retorik och handlingar under dagen fyller primärt två funktioner. Framförallt undgår man den metodologiska svårigheten i att navigera i det kraftigt polariserade amerikanska medielandskapet. Som tidigare konstaterats styr partitillhörigheten valet av media och informationsinhämtning. När även officiella rapporteringar skiljer sig markant mellan partierna ger det upphov till skilda verklighetsbilder vilket försvårar möjligheten att få en objektiv bild av händelseförloppet den sjätte januari.

Genom att uteslutande använda sig av förstahandskällor i form av Trumps tal och aktivitet på Twitter försvinner risken av andrahandskällor med tendens och politisk hållning. Det går inte att hävda att materialet är vinklat och bygger på tolkningar då det är Trumps egna ord, dessutom i ett sammanhang där han har full kontroll. Ett politiskt tal och twitter-inlägg är plattformar där Trumps ord i största grad bör ses som hans egna. Arbetet att värdera och motivera det eventuella valet av andrahandskällor, vilket i detta fall bör ses som ett omständigt arbete krävande av stor försiktighet, försvinner likaså.

Urvalet av Trumps retorik och handling under den dagen som i största grad representerar demokratin, kan även tänkas ge ledtrådar gällande Trumps syn och tro på demokratin i stort. Om än ett snävt urval kan det ändå tänkas ge insikter om Trump som kan reflekteras även utanför den enskilda händelsen som undersöks. Om Trump motsätter sig den mest basala aspekten av demokratin i form av valacceptans finns det nämligen fog att tänka att detsamma gäller även mer liberala aspekter och demokratiska normer. Vidare får valet av Trumps retorik för att förstå tecken på auktoritära tendenser stöd av valda teorin där Levitsky, Ziblatt och Linz lyfter vikten av politiska aktörers beteende.

För transparens ska det även nämnas att valet av just den sjätte januari även delvis kan ses som en efterhandskonstruktion efter vetenskapen om efterspelet av maktöverlåtandet. Faktumet kvarstår dock att det yttersta motivationen är maktöverlåtandets centrala roll för demokratin.

3.5 Metodkritik, validitet och reliabilitet

Validitet och reliabilitet är centrala aspekter att beakta i en vetenskaplig undersökning. Enligt Peter Esaiasson m.fl. (2017, s. 58) kan validitet definieras på tre sätt, i vilken utsträckning den teoretiska definitionen överensstämmer med de operationella indikatorerna, att undersökningen inte präglas av systematiska fel samt att studien faktiskt mäter det som avses att mätas. Studiens validitet stärks genom att analysen utgår från ett tydligt teoretiskt ramverk i form av Levitsky och Ziblatts indikatorer på auktoritärt beteende vilka även operationaliseras genom deras egna analysfrågor, detta bidrar till en tydlig koppling mellan teorin och empirin. Även det faktum att vi strikt förhåller oss till denna operationalisering stärker validiteten.

Reliabiliteten blir en annan viktig del, detta innebär frånvaro av slumpmässiga och osystematiska fel (Esaiasson m.fl 2017, s. 64). Genom att analysen genomförs utifrån ett tydligt och systematiskt analytiskt tillvägagångssätt där samma analysfrågor appliceras genomgående på materialet. Å andra sidan så bygger analysen på tolkningar vilket resulterar i att det finns risk för normativa och subjektiva tolkningar. Detta kan medföra att andra forskare trots samma metodologiska utgångspunkt, skulle kunna komma fram till delvis andra resultat. För att minimera denna påverkan kommer analysen att strikt förhållas till analysmetoden.

Generaliserbarheten är även begränsad då vi bara behandlar en kort tidsperiod och ett avgränsat material. Denna avgränsning har dock gjorts för att möjliggöra en mer djupgående och hanterbar analys i förhållande till uppsatsens omfattning.

4. Analys

4.1 Avfärdandet (eller bristfälligt engagemang för) de demokratiska spelreglerna

För att inleda analysen kommer fokus läggas på den första indikatorn: “avfärdandet (eller bristfälligt engagemang för) de demokratiska spelreglerna”. En central operationalisering av denna indikator är underminerande av valresultatet. Under hans tal yttrar han tidigt orden: “We took him by surprise and this year they rigged an election, they rigged it like they have never rigged an election before”. (Trump 2021) Genom att beskriva valet som “rigged” antyder Trump att valets resultat inte är legitimt. Enligt Levitsky och Ziblatt är just underminering av tilliten till valprocessen ett uttryck för bristande engagemang för demokratiska spelregler. Ett annat exempel under denna operationalisering går att hitta senare i talet “400,000 ballots appeared from nowhere right after the election.” (Trump 2021). Även detta kan tolkas som ett ifrågasättande av valprocessens legitimitet, detta då han implicerar att röster tillkommit ur intet. Dessa utsagor förstärker varandra och bidrar till en retorik som framställer valresultatet som osäkert och potentiellt manipulerat. Detta ligger i linje med indikatorn om ett auktoritärt beteende och bristande tillit till de demokratiska spelreglerna, där underminering av valresultatet utgör ett centralt kännetecken. Det finns flera liknande exempel “They gave tens of thousands of votes. They came in duffel bags. Where the hell did they come from?” (Trump 2021). Som också förstärker narrativet om ett manipulerat och illegalt valresultat.

Levitsky och Ziblatt nämner även förkastande av konstitutionen eller en vilja att bryta mot den, som en operationalisering av indikatorn. Även denna indikator kan vi hitta exempel på:

“... And the Supreme Court they rule against me so much [...] so let's rule against Trump, and they do that.” (Trump 2021). Liknande tendenser återfinns när Trump hävdar: “In Pennsylvania, the Democrat secretary of state and the Democrat state Supreme Court justices illegally abolished the signature verification requirements [...]” (Trump 2021).

Genom att beskriva högsta domstolens beslut som illegitimt bidrar retoriken till att underminera förtroendet för konstitutionella processer och rättsliga institutioner. Detta kan kopplas till Levitsky och Ziblatts resonemang om hur auktoritära aktörer ofta saknar en tilltro till konstitutionella processer och ifrågasätter legitimiteten hos demokratiska institutioner när dessa inte verkar i deras favör.

Deras tredje fråga för att identifiera auktoritära tendenser. Syftar till stödjandet eller försök till utomkonstitutionell påverkan för maktskifte. Även denna fråga går det att hitta exempel på under hans tal. "I hope so because if Mike Pence does the right thing, we win the election." (Trump 2021). Här antyder Trump till att valresultatet kan ändras av vicepresidenten Mike Pence. Genom denna antydelse uttrycks också ett stöd för en form av utomkonstitutionell påverkan. Detta då valresultatet inte ska kunna ändras av en enskild person enligt de demokratiska spelreglerna. Vidare diskuterar Donald Trump om hur vi måste stoppa det påstådda valfusket och yttrar orden "[...] we will take care of it going forward. We have got to take care of going back." (Trump 2021). Även här finns en antydning om att det behövs utomkonstitutionella medel för att hantera situationen och hur republikanska anhängare behöver hjälpas åt för att "åtgärda" valfusket. Analytiskt centralt är framförallt formuleringen "going back", eftersom det ligger en antydning till att man behöver korrigera ett redan fastställt valresultat i efterhand. Detta retoriska uttryck kan därför också tolkas som ett ifrågasättande av den demokratiska processen. Detta leder även in till den sista frågan för att hitta tendenser kopplat till den första indikatorn. Om det finns en antydning till antidemokratiska åtgärder? "The only line that we have is the veto of the president of the United States." (Trump 2021). En amerikansk president besitter inte vetorätt över utfallet i ett val. En antydning till att så skulle vara fallet är att föreslå en antidemokratisk åtgärd. Uttalandet kan tolkas som att Trump som president tillskrivs befogenheter som inte finns inom konstitutionens ramar. Vilket därmed resulterar i ett utmanande av de demokratiska spelreglerna och maktdelningen i USA.

4.2 Ömsesidig tolerans och acceptans av politiska motståndare

Det krävs vidare även att det finns en tolerans och acceptans av sina politiska motståndare. Levitsky och Ziblatt första fråga för analysen av detta lyder som följer: Beskrivs rivaler som motståndare till den existerande konstitutionen? Trump uttrycker under talet att:

“[...] the Constitution doesn't allow me to send them back to the states. Well, I would say yes, it does because the Constitution says you have to protect our country, [...] When you catch somebody in a fraud, you are allowed to go by very different rules.” (Trump 2021).

Detta utspel kan tolkas som ett rättfärdigande av att använda lagstiftningen på ett extraordinärt sätt och rätta till detta påstådda “bedrägeri” som han menar ägt rum. Utifrån den övriga retoriken i talet är det möjligt att valet av begreppet “somebody” tolkas som en hänvisning till demokraterna. Detta kan exemplifieras genom till exempel: “Democrats attempted the most brazen and outrageous election theft. And there's never been anything like this. It's a pure theft in American history. Everybody knows it.” (Trump 2021). Genom att framställa sina politiska motståndare som ett hot mot konstitutionen och för demokratin, riskerar retoriken att undergräva den ömsesidiga toleransen som är central för ett demokratiskt system. Vilket även kan bidra till att väljare framställs som anhängare till ett auktoritärt och illegitimt styre. Trump gör även direkta anklagelser mot demokraterna:

“[...]almost all Democrats made illegal and unconstitutional changes to election procedures without the mandated approvals by the state legislatures that these changes paved the way for fraud on a scale never seen before [...]” (Trump 2021).

Även denna direkta anklagelse tar avstamp i en tolkning där demokraterna är ett hot mot konstitutionen och demokratin. Genom kopplingen förstärks bilden av dem som illegitima aktörer snarare än demokratiska rivaler.

Levitsky och Ziblatts andra frågeställning: Utgör rivaler ett existentiellt hot, antingen mot nationell säkerhet eller mot det rådande sättet att leva? Trump hänvisar till att demokraterna kommer förstöra landet: “We want to go back and we want to get this right because we're going to have somebody in there that should not be in there and our country will be destroyed and we're not going to stand for that.” (Trump 2021). Denna antyda till att landet kommer att förstöras kan tolkas som att ett demokratiskt styre skulle resultera i att det rådande sättet att leva blir negativt påverkat. Det finns fler exempel från talet “They want to indoctrinate your

children. It's all part of a comprehensive assault on our democracy” (Trump 2021). Här framställs motståndarna inte enbart som politiska rivaler utan som aktörer som aktivt försöker skada samhällets grundläggande värderingar och institutioner. En genomgående tendens i talet är att ansvaret för valresultatet och den påstådda attacken mot demokratin läggs på externa aktörer, där demokraterna återkommande pekats ut som skyldiga. På så sätt förstärks bilden av politiska motståndare som ett existentiellt hot mot nationen och demokratin. Trump beskriver även uttryckligen hur nationell säkerhet är hotad:

“This is not just a matter of domestic politics; this is a matter of national security. So today, in addition to challenging the certification of the election, I'm calling on Congress and the state legislatures to quickly pass sweeping election reforms, and you had better do it before we have no country left.” (Trump 2021).

Genom att framföra bilden av att landet riskerar att upphöra om demokraterna får makten förstärks bilden av att de utgör ett hot mot sättet att leva och den nationella säkerheten.

Slutligen ställer Levisky och Ziblatt sig frågan om rivaler beskrivs som brottslingar, vilket diskvalificerar dem från fullt deltagande på den politiska arenan?

“All of us here today do not want to see our election victory stolen by a bold and radical left Democrats which is what they are doing and stolen by the fake news media. [...] We will never give up. We will never concede. It doesn't happen. You don't concede when there's theft involved.” (Trump 2021).

Det sista Trump nämner i detta citat kan man tolka som att han menar att det är en brottslig handling som har begåtts. Ett återkommande uttryck i talet är “We must stop the steal [...]” (Trump 2021). Genom att konsekvent använda begrepp som “theft” och “steal” beskrivs rivalerna indirekt som brottslingar som illegitimt har tagit makten. Retoriken bidrar därmed till att delegitimera motståndarna som legitima politiska aktörer och förstärker bilden av dem som kriminella snarare än demokratiska rivaler. Det finns flera andra exempel på detta: “These people are crooked. They are 100 percent--in my opinion, one of the most corrupt.” (Trump

2021) och “this is the most fraudulent thing anybody's--this is a criminal enterprise.” (Trump 2021). Denna retorik framställer motståndarna som kriminella aktörer som medvetet skulle agerat i syfte att underminera det demokratiska systemet. Levitsky och Ziblatt beskriver förnekande och förkastande av politiska motståndare som en grundläggande auktoritär tendens. Debatten flyttas därmed från politiska idéer och prioriteringar. Fokuset flyttas till om de som Trump framställer som laglydiga patrioter eller om kriminella aktörer ska styra i landet. Vilket riskerar att legitimera extraordinära åtgärder, detta då det inte längre handlar om legitima demokratiska motståndare utan kriminella som hotar nationen.

4.3 Tolerans för (eller uppmuntran) till våld

En fråga är huruvida ledaren hyllat (eller vägrat fördöma) andra betydande handlingar av politiskt våld, antingen tidigare eller någon annanstans i världen. Gällande uppmuntran till våld behöver man däremot inte vända sig till en annan tid och plats för att hitta. Det finns nämligen exempel både i Trumps tal samt twitter-inlägg under dagen som kan tydas som uppmuntran eller tolerans för våld.

Retorik som kan tolkas som uppmuntran till våld nämns i olika grad i talet. Det är däremot mot talets avslutning som det trappas upp. Efter att ha tryckt på patriotism och kärleken för landet säger Trump hur: “Together we are determined to defend and preserve government of the people, by the people, and for the people” (Trump, 2021). Att efter ett förlorat val trycka på att upprätthålla och försvara den nuvarande konstellationen är centralt för analysen utifrån den första indikatorn. Han har nämligen tappat makten genom ett demokratiskt val, vilket innebär på fredliga premisser och att då motsätta sig det kan tolkas som detsamma att öppna upp för alternativa sätt att stanna kvar i makten. Det behöver inte nödvändigtvis vara genom våld, där Trump i stora delar av talet också nämner hur det ska åtgärdas juridiskt inom ramen för konstitutionen (nämnt i tidigare avsnitt) (Trump, 2021).

Det finns däremot fog för att Trump inte uteslutande ämnar att använda juridiska tillvägagångssätt för att förbli president. Kort därefter nämner han nämligen: “but I said something is wrong here, something is really wrong, can't have happened and we fight, we fight like hell, and if you don't fight like hell you're not going to have a country anymore”

(Trump, 2021). Uttalandet kan utifrån teorin uppfattas som en uppmaning till våld. Vad som även är minst lika analytiskt relevant är antydning att landets framtid står på spel. Att lyfta det till en existentiell kris ökar risken för mer drastiska lösningar där våld inte ses som lika främmande. Ju mer som står på spel desto mer öppnas dörren upp för medel annars sedda som oacceptabla. I avslutande delen av talet säger Trump:

“we are going to walk down Pennsylvania Avenue” ...”and we are going to the Capitol, and we are going to try and give--the Democrats are hopeless, they are never voting for anything, not even one vote but we are going to try--give our Republicans, the weak ones because the strong ones don't need any of our help, we're try--going to try and give them the kind of pride and boldness that they need to take back our country. So let's walk down Pennsylvania Avenue “
(Trump, 2021).

Förutom att kunna tolkas som uppmaning till våld baserat på samma logik som de två tidigare citaten, utgör den en ytterligare viktig aspekt. Uppmaningen att vandra mot Kapitolium kan nämligen ses som en mobilisering av motståndet.

En annan fråga berör huruvida ledaren har “i tysthet godkänt sina anhängares våldshandlingar genom att vägra att entydigt fördöma eller bestraffa dem?”. Då det inte sker våldshandlingar av personer i publiken vid Trumps tal ges inte en självklar bild av det där. Det som skulle kunna tolkas efterlikna någon slags tolerans av våld under talet är när publiken ett flertal gånger skanderar “fight for Trump” där Trump då tackar för stödet (Trump, 2021). Desto tydligare indikationer på tolerans av sina anhängares våldshandlingar kan däremot baseras på både Trumps twitter-inlägg under dagen men även avsaknaden av sådana när situationen eskalerade. För en överblick ges nedan en tidslinje av Trumps sista sex twitter-inlägg under dagen, som alla var efter hans tal vilket slutade 1:11 PM EST (källa).

4.3.1 Tabell 2 Tidslinje Donald Trumps Twitter-inlägg efter sitt tal den sjätte januari

Tid	Status	Innehåll
-----	--------	----------

1:49:54 PM EST		Sändning av talet och marschen mot kapitolium
2:24:22 PM EST	Borttagen	Attackerar Mike Pence och beskriver honom som feg
2:38:58 PM EST		Vädjar till respekt mot polisen och upprätthållande av lag
3:13:26 PM EST		Återigen vädjan för fredligt beteende samt vädjan till "no violence"
4:17:24 PM EST	Borttagen	Otillgänglig
6:01:04 PM EST	Borttagen	Säger till patrioterna att gå hem. Menar att händelserna är ett resultat av ett stulet val och lång tid av orättvist behandlade

(Trump Twitter Archive)

Utifrån twitter kommunikationen ges vid första anblick en aning mer nyanserad bild än i talet. Trump uppmanar nämligen i två twitter-inlägg till fredligt beteende samt explicit motsätter sig våldet i en av dem.

Det är däremot viktigt att ta deras tidpunkt i beaktning. Det första inlägget som vädjar för ett fredligt agerande kommer runt en och en halv timme efter talets slut vilket i sig inte nödvändigtvis behöver ses som en lång tid. Men under den situation som ägde rum vid Kapitolium i åtanke, kan det tolkas som ett tyst godkännande av våldet. Desto tidigare vädjan om fredligt beteende desto tidigare hade situationen kunnat tänkas de-eskalera. Än mer allvarligt blir det när Trump, mitt under en eskalerande situation, först väljer att attackera Mike Pence för att inte ha gjort vad han borde och att skriver att "USA demand the truth". (Trump Twitter Archive). Det ger en indikation på Trumps prioriteringar och på hur han ser på en eskalerande våldsam situation i vilket hans första reaktion är att fortsätta verbalt attackera sina motståndare vilket därmed kan tänkas tolkas som uppmuntran eller tolereras av fortsatt våld.

En tydlig tolerans av våldet ges i hans sista tweet för dagen (även den numera borttagen av Twitter) och lyder som följande:

“These are the things and events that happen when a sacred landslide election victory is so unceremoniously & viciously stripped away from great patriots who have been badly & unfairly treated for so long. Go home with love & in peace. Remember this day forever!” (Trump Twitter Archive)

Först och främst finns det inget fördömande av våldet utan kan tvärtom tolkas rättfärdiga det på grund av systematiskt förtryck och valfusk. Vidare kan till och med tolkas finnas en antydning av glorifiering av våldet då Trump väljer att kalla de inblandade för patrioter, vilket antyder att de brukade våld i ett ärofyllt syfte i form av att försvara sin nation.

Ytterligare en fråga är om ledaren har ett samröre och anknytning till paramilitära styrkor, beväpnade gäng eller andra organisationer som ägnar sig åt olagligt våld. Det finns i talet samt hans twitter-inlägg inget som tyder på något sådant. I koppling till föregående punkt är det däremot värt att nämna att ett flertal personer inblandade i stormningen, vars handlingar Trump vägrade att fördöma, var medlemmar i paramilitära grupper såsom Proud Boys och Oath Keepers. Sambandet är däremot för svagt eller rent av icke-existerande utifrån materialet som denna studie utgår ifrån vilket gör att inga slutsatser gällande Trumps samröre med paramilitära grupper kan tas här.

4.4 Beredskap att inskränka medborgerliga fri- och rättigheter

Det sista tecknet på tendenser för auktoritärt beteende berörs av frågor huruvida ledaren har bistått lagar eller policys som begränsar medborgerliga rättigheter och/eller hotat att vidta rättsliga åtgärder för att inskränka friheten av motståndare i exempelvis media. I varken talet eller Trumps twitter-inlägg under dagen finns det belägg för något sådant.

Avsaknaden av explicita tendenser till trots finns det fortfarande indikationer som kan tydas som en ambition för att röra sig mot den riktningen och berör i största grad antagoniseringen av media, vilket är ett konstant inslag i talet. Trump beskriver bland annat media som “...the biggest problem we have as far as I’m concerned single biggest problem” (Trump, 2021). Vidare kritiseras medias trovärdighet genomgående och beskrivs som “...corrupt media”, och “fake news” (Trump, 2021). De beskrivs även ha tappat all sin trovärdighet till en grad där USA sägs sakna fria och oberoende media. Det är en retorik som kan tänkas peka på en ambition i att inskränka mediernas fri- och rättigheter. Den starkt kritiska retoriken mot media kan på så sätt tolkas som ett förstadium till att aktivt motarbeta den. Det är däremot viktigt att återigen poängtera att materialet i studien inte stöder att Trump skulle vara beredd att inskränka medborgerliga fri- och rättigheter utifrån nuvarande frågor.

5. Diskussion

Utifrån analysen kan vi konstatera att Trump under den sjätte januari i olika utsträckning uppfyllde tre av fyra indikationer på auktoritärt beteende. Studien har utifrån Levitsky och Ziblatts teori hanterat de fyra indikatorerna separat. Det kan däremot även vara av relevans att diskutera kring huruvida det finns kopplingar mellan de fyra tecknen och om det stärker förståelsen av i vilken utsträckning Trumps retorik belyser uttryck för auktoritärt beteende. Med utgångspunkt i Trumps retorik under dagen finns det nämligen fog för att förstå de fyra tecknen som ett samspel.

Exempelvis kan den andra indikatorn, gällande Trumps vägran att acceptera demokraterna som en legitim politisk motståndare, ses påverka i vilken utsträckning retorik kring valfusk och uppmuntran till våld ens är möjligt. Genom att under dagen genomgående beskriva demokraterna som illegitima motståndare vars motiv är att störta den amerikanska demokratin byggs dem upp som ett existentiellt hot. Det kan ses relatera till uppfyllandet av den första indikatorn med Trumps otaliga påståenden om valfusk och svaga tilltro till de demokratiska spelreglerna. Den retorik som pekar på demokraterna som en existentiell motståndare kan dels stärka trovärdigheten i påståenden gällande valfusk samt dels då även öka misstron mot partiet ytterligare. I ett läge där demokraterna ses som en allmänt accepterad motståndare kan det nämligen tänkas svårare att få ett brett stöd för påståenden kring valfusk.

Istället ges bilden av att landet är under en existentiell attack av ett parti och aktör motarbetande den amerikanska demokratin. Att i den situationen uppmuntra till motstånd, till och med i form av våld, framkommer alltmer naturligt. Hans uppfyllande av den tredje indikatorn kan på så sätt ses som möjliggjort av tidigare nämnda indikatorer. De som tar till våld gör så i tron att de försöker rädda landets existens vilket också stärks av Trumps retorik kring patriotism.

Vidare kan däremot en viktig aspekt tänkas saknas i analysen. Som tidigare konstaterat uppfyllde inte Trump, enligt vårt material och operationalisering, den fjärde indikationen

innefattande av att vara beredd att inskränka i fri- och rättigheter. Retoriken gav däremot upphov till att förstå media som ett hot och en fiende, vilket kan tolkas som ett förstadium till att motverka media. Det kan tolkas utifrån liknande logik som tidigare resonemang då en alienering av en motståndare är förstadiet till faktiskt handling för att motverka denna.

Vare sig det är fallet eller inte kan Trumps retorik kring media även i sig själv ses som centralt i att förståelsen av utsträckningen av Trumps auktoritära beteende. Mediamisstron kan nämligen ses fylla en viktig funktion som möjliggör uppfyllandet av de övriga indikatorerna. Ett polariserat medielandskap gör att uttal om valfusk och beskrivning av demokraterna som antikonstitutionella, inte möts av motstånd i samma utsträckning. När den amerikanska befolkningen, som nämnt i bakgrunden, har skilda medieanvändning och verklighetsbilder nås man inte i samma utsträckning av nyheter som går emot det egna partiets perspektiv. Det skapar i sig en ond spiral där polariseringen och mediemisstron stärks där Trump kan tolkas upprätthålla och förstärka den dynamiken.

Med avstamp från detta finns det fog för viss medföljande kritik mot Levitsky och Ziblatts teori. Då retorik som medvetet attackerar medias trovärdighet i syfte att skapa osäkerhet och polarisering kan ses som i samspel med övriga indikationer är det problematiskt om det inte finns en indikation som fångar det. Om ett polariserat medielandskap dessutom kan bli sedd som en nödvändighet för det händelseförlopp tidigare nämnt riskerar teorin i dess nuvarande form missa en central tendens på auktoritärt beteende.

Det är däremot viktigt att poängtera att studien inte har som ambition att få en djupare förståelse för det starkt polariserade amerikanska medielandskapet och framförallt inte vad som har skapat det. I Trumps tal framstår däremot tydligt en strategi för att diskreditera media där det finns fog för att se det utifrån något mer än en isolerad tendens. Då det polariserad medielandskap kan tänkas stärka möjligheten för Trump att uppfylla tre av fyra indikatorer på auktoritärt beteende blir det för centralt för vad teorin utsäger sig att göra för att ignorera.

En indikation som då fångar det beteendet kan tänkas relativt enkelt att inkorporera i teorins nuvarande form med fyra indikatorer. Det hade räckt med en frågeställning inom en av de fyra

indikatorerna som lyfter en ledares försök att diskreditera etablerad medias trovärdighet. En sådan frågeställning hade framförallt kunnat tänkas passa in i fjärde indikatorn då det kan tänkas symbolisera en beredskap att inskränka mediernas rättigheter. Ser man media inneha politiskt ansvar i form av att granska makten, skulle den även kunna passa in i indikatorn rörande bristande demokratiskt engagemang.

Om de olika indikationerna dessutom kan ses komma i olika stadium kan Trumps retorik under den sjätte januari, utifrån teorin, således ge ledtrådar inte bara om eventuella auktoritära tendenser utan även vilket stadium de representerar. Att Trump kan tolkas uppmuntra och tolerera våld kan på så sätt ge ledtrådar på en långtgående process av auktoritärt beteende. För att förtydliga ämnar inte studien på att ge slutsatser som tidsmässigt sträcker sig över den sjätte januari. Fortsatt kan resultatet påvisa en sådan tendens vilket också för stöd av Levitsky och Ziblatts teori då de beskriver indikatorn om uppmuntran till våld som den mest allvarliga.

Sammantaget antyder studiens resultat att Levitsky och Ziblatts teoretiska ramverk förstärks om man ser dess indikationer som sammanhängande och beroende av varandra snarare än som fyra isolerade varningssignaler.

6. Slutsats

Syftet med denna studie var att analysera Donald Trumps retorik den sjätte januari 2021 utifrån frågeställningen:

I vilken utsträckning kan Donald Trumps retorik den sjätte januari 2021 belysa uttryck för auktoritärt beteende utifrån Steven Levitskys och Daniel Ziblatts fyra indikatorer?

Utifrån studien kan vi dra slutsatsen att Trumps retorik i betydande utsträckning uppvisar tre av fyra indikatorer på auktoritärt beteende. Framförallt framträder ett tydligt ifrågasättande av demokratiska spelregler genom återkommande påståenden om omfattande valfusk och genom försök att delegitimera valresultatet. Analysen visar även att politiska motståndare framställs som illegitima och som ett existentiellt hot mot nationen och demokratin. Det går även att identifiera retorik som kan tolkas som tolerans för eller uppmuntran till våld. Genom formuleringar som ”fight like hell”, uppmaningen att marschera mot Kapitolium samt genom avsaknaden av ett omedelbart och tydligt fördömande av våldet, bidrog Trump till en retorisk miljö där våld kunde uppfattas som legitimt i syfte att ”rädda” nationen och demokratin. Däremot finner studien inga tydliga belägg för att Trump under den undersökta tidsperioden explicit uttryckte en vilja att inskränka medborgerliga fri- och rättigheter, även om uppmålandet av media som en motståndare kan tolkas som en möjlig förstadieindikator.

Studien visar samtidigt att de fyra indikatorerna inte bör förstås som isolerade fenomen utan snarare som processer i samspel med varandra. Retoriken kring valfusk och existentiella hot skapade förutsättningar för att mobilisera anhängare och legitimera mer extrema åtgärder. Särskilt central framstår misstron mot media. Detta kan fungera som en drivkraft för auktoritära tendenser genom att möjliggöra skilda verklighetsuppfattningar. Utifrån detta bidrar studien även med viss kritik mot Levitsky och Ziblatts teori. Även om teorin fångar flera centrala auktoritära tendenser är den mindre utvecklad kring hur politiska aktörer aktivt kan undergräva tilliten till media. Analysen indikerar att detta kan vara en central mekanism bakom

demokratisk tillbakagång och därmed något som teorin i större utsträckning hade kunnat inkludera.

Sammantaget visar studien att Donald Trumps retorik den sjätte januari 2021 i stor utsträckning kan förstås som uttryck för auktoritära tendenser enligt Levitsky och Ziblatts teoretiska ramverk. Studien bidrar därmed till en ökad förståelse för hur demokratisk tillbakagång inte enbart kan ske genom formella politiska beslut, utan även genom politisk retorik som underminerar demokratiska normer, legitimitet och tilliten till centrala institutioner innan ett formellt demokratiskt sammanbrott äger rum.

7. Referenser

- BBC News, 2023. Capitol riots timeline: What happened on 6 January 2021?. [Elektronisk] <https://www.bbc.com/news/world-us-canada-56004916>. Hämtdatum: 2026-05-07.
- Bergström, Göran & Svärd, Per-Anders. 2018. "Idé- och ideologianalys" i Boréus, Kristina & Bergström, Göran (red.), Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys (4 uppl.). Lund: Studentlitteratur, 133-176.
- Dahl A., Robert 1989. Democracy and Its Critics. New Haven: Yale University Press.
- Ekman, Joakim & Linde, Jonas m.fl. 2023. *Demokratiseringsprocesser: Nya perspektiv och utmaningar*. Lund: Studentlitteratur.
- Esaiasson, Peter & Giljam, Mikael & Oscarsson, Henrik & Wängnerud, Lena, 2017. Metodpraktikan: Konsten att studera människor, organisationer och samhälle. Stockholm: Norstedts juridik. 5:e uppl.
- Georgetown University, NEW POLL: Voters Find Political Divisions So Bad, Believe U.S. Is Two-Thirds Of The Way To "Edge Of A Civil War, 2019-10-23, Georgetown Institute of Politics. <https://politics.georgetown.edu/2019/10/23/new-poll-voters-find-political-divisions-so-bad-believe-u-s-is-two-thirds-of-the-way-to-edge-of-a-civil-war/>. Hämtdatum: 2026-05-13
- GovInfo, 117th Congress, 2nd Session, Final Report of the Select Committee to Investigate the January 6th Attack on the United States Capitol, 2022-12-22, 117th Congress, 2nd Session, <https://www.govinfo.gov/content/pkg/GPO-J6-REPORT/html-submitted/es.html>. Hämtdatum: 2026-05-16
- Levitsky, Steven & Ziblatt, Daniel (2018) How democracies die what history reveals about our future. London: Viking
- Lührmann, Anna. & Lindberg, Staffan. I. 2019 "A third wave of autocratization is here: what is new about it?", Democratization, vol. 26, nr 7, s.1095–1113.
- NPR, 2025. Trump administration moves to erase Jan. 6 riot convictions for seditious conspiracy. [Elektronisk]. <https://www.npr.org/2025/01/21/nx-s1-5268220/trump-jan-6-seditious-conspiracy-pardons>. Hämtdatum: 2026-05-14.
- Pew Research Center, 2020. U.S. Media Polarization and the 2020 Election: A Nation Divided. [Elektronisk]. <https://www.pewresearch.org/journalism/2020/01/24/u-s-media-polarization-and-the-2020-election-a-nation-divided/>. Hämtdatum: 2026-05-16
- Trump Twitter Archive, (u.å.). Twitter archive of Donald Trump posts, 6 January 2021. [Elektronisk]. <https://www.thetrumparchive.com/?resultsortOption=%22Most+Likes%22&startDate=%222021-01-05%22&endDate=%222021-01-07%22>. Hämtdatum: 2026-05-07

The White House (u.å.) January 6: A date which will live in infamy. Tillgänglig via: <https://www.whitehouse.gov/j6/>. Hämtdatum: 2026-05-15

Trump, Donald, 2021. States want to correct their votes, which they now know were based on irregularities and fraud, plus corrupt process never received legislative approval. All Mike Pence has to do is send them back to the States, AND WE WIN. Do it Mike, this is a time for extremecourage[Elektronisk].

<https://x.com/realDonaldTrump/status/1346808075626426371?s=20>. Hämtdatum: 2026-05-07.

United States Department of Justice, 2023. Proud Boys Leaders Sentenced to Prison for Roles in Jan. 6 Capitol Breach. [Elektronisk]. <https://www.justice.gov/opa/pr/proud-boys-leaders-sentenced-prison-roles-jan-6-capitol-breach>. Hämtdatum: 2026-05-12

Wunsch, Natasha & Jacob, Marc S. & Derksen, Laurenz, 2025. *“The Demand Side of Democratic Backsliding: How Divergent Understandings of Democracy Shape Political Choice”*, British Journal of Political Science, vol 55, Nr 39.